

Ομιλία Γενικού Διευθυντή ΕΣΑΗ, Δρος Γιώργου Στάμτση,

στο 20^ο Συνέδριο «Ενέργεια & Ανάπτυξη» του IENE

Ίδρυμα Ευγενίδου, 11 Νοεμβρίου 2015

Κυρίες και κύριοι καλησπέρα σας.

Ο Ελληνικός Σύνδεσμος Ανεξάρτητων Εταιρειών Ηλεκτρικής Ενέργειας εκπροσωπεί τις μεγάλες ιδιωτικές εταιρείες παραγωγής και προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας, που σχηματίστηκαν από τη σύμπραξη των 5 μεγαλύτερων ενεργειακών ομίλων της χώρας με εταιρείες ηγέτιδες σε διεθνές επίπεδο. Οι εταιρείες μέλη του ΕΣΑΗ έχουν υλοποιήσει επενδύσεις 1,5 δις. ευρώ σε 6 σύγχρονες και αποδοτικές μονάδες ηλεκτροπαραγωγής με καύσιμο το φυσικό αέριο, προσθέτοντας περισσότερα από 2.500MW διαθέσιμης ισχύος στο Σύστημα.

Τονίζω τον όρο διαθέσιμη ισχύς γιατί στη δημόσια συζήτηση στη χώρα μας αναδεικνύεται πολλές φορές μια εφησυχαστικά λανθασμένη αντίληψη, να επικαλούμαστε δηλαδή την εγκατεστημένη ισχύ, όταν αναφερόμαστε σε θέματα επάρκειας ισχύος και ασφάλειας τροφοδοσίας. Το ορθό βέβαια είναι να μετράμε την ετοιμότητα του Ηλεκτρικού Συστήματος να αντιμετωπίσει κάθε είδους δύσκολες καταστάσεις (όπως υψηλές αιχμές ζήτησης ή ταχείες μεταβολές λόγω των κυμαινόμενων ΑΠΕ) στη βάση της διαθέσιμης ισχύος.

Η μεγάλη διείσδυση των ΑΠΕ συνεισέφερε πράγματι στη σημαντική αύξηση της συνολικής εγκατεστημένης ισχύος στην Ελλάδα, που στο Διασυνδεδεμένο Σύστημα είναι ήδη περίπου κοντά στα 17.000 MW. Όμως η ισχύς που ο Διαχειριστής έχει κάθε στιγμή στη διάθεση του, η διαθέσιμη λοιπόν ισχύς, είναι λίγο πάνω από τα 10.000 MW.

Λόγω της οικονομικής κρίσης η ζήτηση για ηλεκτρική ενέργεια σημείωσε κάμψη τα προηγούμενα χρόνια κυρίως βέβαια την πρώτη περίοδο, και δεν αυξήθηκε όπως αναμενόταν πριν το ξεκίνημα της οικονομικής ύφεσης. Αντίστοιχα μειώθηκαν και οι αιχμές ζήτησης τις ζεστές μέρες του καλοκαιριού και τις κρύες του χειμώνα, και είναι αυτές οι μέρες που μας ενδιαφέρουν όταν μιλάμε για επάρκεια ισχύος. Όμως αντίθετα με τη συνολική ζήτηση οι αιχμές ζήτησης επανάκαμψαν σχεδόν στα προ ύφεσης επίπεδα, ενώ τον Ιούλιο του 2015, κι εν μέσω capital control, η μέγιστη ζήτηση άγγιξε πάλι σχεδόν τα 10.000 MW.

Αν λοιπόν δει κανείς καλόπιστα και με προσοχή τα δεδομένα θα διαπιστώσει ότι σε καμία περίπτωση δεν μπορούμε να κάνουμε λόγο για υπερεπάρκεια ισχύος και αυτό άλλωστε μπορεί να το επιβεβαιώσει και ο ίδιος ο ΑΔΜΗΕ, του οποίου η πλέον πρόσφατη μελέτη για τα έτη 2015-2024 καταδεικνύει ότι το ελληνικό ηλεκτρικό σύστημα θα εμφανίσει αυξημένες ανάγκες επάρκειας ισχύος ήδη από το 2016.

Η δραστηριοποίηση των εταιρειών-μελών του ΕΣΑΗ στην ελληνική αγορά ηλεκτρισμού δεν συνέβαλε όμως καθοριστικά μόνο στο τέλος των black-outs, χάρη στη διαθέσιμη ισχύ τους.

Οι εταιρείες-μέλη του ΕΣΑΗ αποτέλεσαν και αποτελούν τον καταλύτη για το άνοιγμα της αγοράς ηλεκτρισμού στην Ελλάδα και την ουσιαστική απελευθέρωσή της.

A. Απελευθέρωση αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας

Έκανα λόγο για ουσιαστική απελευθέρωση γιατί ας μη γελιόμαστε, απέχουμε πολύ από τον ορισμό της ελληνικής αγοράς ηλεκτρισμού ως ουσιαστικά ανοιχτής και ανταγωνιστικής αγοράς.

16 χρόνια μετά το νομικό άνοιγμα της αγοράς, η ΔΕΗ διατηρεί πρακτικά την αποκλειστική πρόσβαση και εκμετάλλευση σε λιγνίτες και υδροηλεκτρικά, ενώ ελέγχει πάνω από το 70% της Έγχυσης Ηλεκτρικής Ενέργειας (Παραγωγή & Εισαγωγές) και το 94% της Προμήθειας Ηλεκτρισμού.

Το γεγονός αυτό δεν οφείλεται ούτε στην έλλειψη επενδύσεων εκ μέρους του ανταγωνισμού, ούτε στην απουσία διάθεσης ανταγωνισμού.

Όσο δεν υπάρχει νομοθετικά/πρακτικά η δυνατότητα να διαθέτει κάθε εταιρεία ηλεκτροπαραγωγής πρόσβαση σε όλες τις δυνατές πηγές και να αποφασίζει κατόπιν η ίδια στη βάση επιχειρηματικών κριτηρίων και αναλαμβάνοντας τους ανάλογους κινδύνους το πώς θα δομήσει το χαρτοφυλάκιο παραγωγικών μονάδων κι ενέργειας, τόσο δεν θα υφίσταται πραγματικός ανταγωνισμός στην αγορά ηλεκτρισμού.

Οι ευθύνες όσων κυβερνούν και κυβέρνησαν αυτήν την περίοδο είναι δεδομένες για το ότι η ελληνική αγορά ηλεκτρισμού συνεχίζει να είναι μια κλειστή και εσωστρεφής αγορά.

Ακόμα και σήμερα, βλέπουμε πως καταφεύγουμε σε ημίμετρα, όπως το σχέδιο δημοπρασιών τύπου ΝΟΜΕ για την πώληση από τη ΔΕΗ σε τρίτους μέρους της λιγνιτικής και υδροηλεκτρικής της παραγωγής. Δεν θα ήθελα να παρεξηγηθώ, είναι ένα πρώτο βήμα, αλλά δεν αρκεί για να αναπτυχθεί ανταγωνισμός σε όλους τους κρίκους της εφοδιαστικής αλυσίδας. Ο πραγματικός ανταγωνισμός απαιτεί έλεγχο του κόστους παραγωγής, όχι απλά πρόσβαση στην παραγόμενη ενέργεια και προς ένα αντίτιμο που μένει να καθοριστεί, αφού το κομβικότερο σημείο του σχεδίου, η τιμή έναρξης των δημοπρασιών, παραμένει γκριζα ζώνη.

Πέρα βέβαια από την παραγωγή υπάρχει και η προμήθεια της ηλεκτρικής ενέργειας.

Ένα ιδιαίτερα κρίσιμο θέμα στη λιανική αγορά αποτελούν οι ληξιπρόθεσμες οφειλές των καταναλωτών και είναι πρόσφατη η διαβούλευση της ΡΑΕ για αυτό το ζήτημα.

Πρώτα μερικές παραδοχές:

- Πράγματι υπάρχουν καταναλωτές που υπό το βάρος της οικονομικής κρίσης – αλλά και της σημαντικής επιβάρυνσης των λογαριασμών ηλεκτρισμού με επιμέρους φόρους και τέλη – δυσκολεύονται να αποπληρώσουν τις οφειλές τους.
- Πράγματι υπάρχουν κατά συρροή κακοπληρωτές στην αγορά που επιδιώκουν να κάνουν «ενεργειακό τουρισμό», να πηγαίνουν από τον έναν προμηθευτή στον άλλο, αφήνοντας φέσια.
- Πράγματι οι συνεχώς αυξανόμενες ληξιπρόθεσμες οφειλές αποτελούν καίριο ζήτημα που απασχολεί το σύνολο της αγοράς.

Στο σημείο αυτό θα ήθελα να αναφέρω όμως και μερικές παραδοχές που τείνουν να παραβλέπονται:

- Κανένας σώφρων προμηθευτής δεν επιδιώκει τη συσσώρευση ληξιπρόθεσμων οφειλών και καμία υπεύθυνη και συνετή εταιρεία δεν στοχεύει στην προσέλκυση πελατών που μόνο ζημία μπορούν να

προκαλέσουν έναντι μίας πρόσκαιρης αύξησης του μεριδίου της στην αγορά.

- Κάθε προμηθευτής υποχρεούται – όπως ορίζει ο Κώδικας Προμήθειας Ηλεκτρικής Ενέργειας – να μεριμνά για την είσπραξη των οφειλών και να διευθετεί με τους πελάτες του τα όποια ζητήματα υπάρχουν στο πλαίσιο της εθνικής νομοθεσίας.
- Οι εναλλακτικοί προμηθευτές με συνολικό μερίδιο αγοράς που δεν ξεπερνά το 6% και με ετήσιο τζίρο που δυνητικά μπορεί να φθάσει το 2015 τα 280 εκατ. ευρώ, δεν μπορεί να ευθύνονται για τις ληξιπρόθεσμες οφειλές προς την δεσπόζουσα ΔΕΗ οι οποίες πια ανέρχονται σε πάνω από δυο δισεκατομμύρια Ευρώ.

Οφείλουμε να αντιμετωπίζουμε το πρόβλημα στην πηγή του και όχι να καταφεύγουμε σε διοικητικούς περιορισμούς με αμφίβολο αποτέλεσμα, που τελικά ούτε απάντηση στο ζήτημα δίνουν, αλλά κυρίως προκαλούν σοβαρότατα εμπόδια στην απελευθέρωση της αγοράς, ενώ θέτουν και αμφιβολίες ως προς τη συμβατότητα τους με βασικές αρχές της ευρωπαϊκής και της εθνικής νομοθεσίας.

B. Ενεργειακός σχεδιασμός & ο ρόλος του φυσικού αερίου

Κυρίες και κύριοι,

Βρισκόμαστε ενώπιον μίας πραγματικότητας τελείως διαφορετικής από αυτήν που γνωρίζαμε μέχρι πριν 5 χρόνια και την οποία δεν μπορούμε να μη λαμβάνουμε υπόψη, όταν μιλάμε για τον ενεργειακό σχεδιασμό της χώρας.

Η ενεργειακή πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης περικλείεται στο βασικό τρίπτυχο «προσιτές τιμές-ασφάλεια εφοδιασμού-μείωση εκπομπών άνθρακα». Παράλληλα, σε διεθνές επίπεδο - εν όψει και της επικείμενης (Δεκ. 2015) παγκόσμιας συμφωνίας στο Παρίσι για την κλιματική αλλαγή- τίθενται φιλόδοξοι στόχοι μείωσης των εκπομπών αερίων του φαινομένου του θερμοκηπίου. Ένα τέτοιο διεθνές περιβάλλον, θέτει μεγάλες προκλήσεις για το μέλλον της ηλεκτροπαραγωγής η οποία είναι και ο κύριος τομέας εκπομπής των αερίων φαινομένου του θερμοκηπίου.

Με ορίζοντα το 2050 η συμβολή του άνθρακα, του λιγνίτη και του πετρελαίου - αυτό ισχύει κυρίως για τις ανεπτυγμένες χώρες - μειώνεται και θα μειωθεί περαιτέρω, ενώ η παραγωγή από ανανεώσιμες πηγές αυξάνεται σταδιακά και με εντεινόμενους ρυθμούς.

Το φυσικό αέριο παραμένει σε αυτή τη μεταβατική περίοδο το μόνο ορυκτό καύσιμο που μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως κύριο εργαλείο για την γεφύρωση ανάμεσα στη σημερινή πραγματικότητα και τη μελλοντική του 2050.

Αυτό οφείλεται στα δύο κύρια χαρακτηριστικά του φ.α.:

τις χαμηλές εκπομπές CO₂ ανά παραγόμενη ηλεκτρική μεγαβατώρα και την ευελιξία των μονάδων φ.α., η οποία είναι απαραίτητη για τη λειτουργία των Συστημάτων Ηλεκτρισμού με μεγάλη διεύθυνση κυμαινόμενων ΑΠΕ (όπως είναι τα αιολικά και τα φ/β).

Τι σημαίνει η νέα αυτή πραγματικότητα για τον ενεργειακό σχεδιασμό της Ελλάδας; Όπως όλοι σχεδόν συμφωνούν (προηγούμενες και τωρινή κυβέρνηση, φορείς της αγοράς, ΜΚΟ, κ.α.), η χώρα έχει ήδη εισέλθει σε μια σταδιακή απεξάρτηση από τη χρήση του λιγνίτη για ηλεκτροπαραγωγή και η αλλαγή θα συμβεί ίσως συντομότερα από ό,τι αρχικά θεωρούσαμε.

Βασικό κριτήριο του ρυθμού μείωσης της χρήσης λιγνίτη θα αποτελεί προφανώς η οικονομικότητα του ως καυσίμου για την ηλεκτροπαραγωγή.

Ήδη με τις σημερινές, σχετικά χαμηλές, τιμές δικαιωμάτων εκπομπής CO₂ οι μονάδες φυσικού αερίου στην Ελλάδα είναι ανταγωνιστικότερες από αρκετές λιγνιτικές μονάδες. Η ΕΕ έχει ως κεντρικό σενάριο τιμών EUA για την περίοδο 2021-2030 τα 25 Ευρώ/EUA. Με αυτό το επίπεδο τιμών οι μονάδες φυσικού αερίου στην Ελλάδα θα είναι τότε φθηνότερη πηγή σε σχέση με το λιγνίτη ακόμα και για τιμές φ.α. σημαντικά υψηλότερες από τα σημερινά επίπεδα.

Συνοψίζοντας, πρέπει όλοι στην αγορά ενέργειας να αναλογιστούμε την κρισιμότητα των προκλήσεων που καλούμαστε να αντιμετωπίσουμε, αλλά και τις ευθύνες που ο καθένας έχει. Η αξιόπιστη, υπεύθυνη και συνεπής ιδιωτική πρωτοβουλία στο χώρο του ηλεκτρισμού, δεν είναι το πρόβλημα, αλλά η λύση σε πολλά από τα προβλήματα που ταλανίζουν την ελληνική αγορά ηλεκτρισμού κι όσο πιο γρήγορα γίνει αυτό αντιληπτό, τόσο πιο άμεσα θα βρούμε διεξόδους από τα αδιέξοδα της εγχώριας αγοράς ενέργειας. - Σας ευχαριστώ πολύ.